

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

За редакцією
професора
Л.В.Кузисцової

**на розвиток
банківської системи
України**

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

*За редакцією
професора Л.В. Кузнецової*

Одеса
2011

Авторський Керівник та науковий редактор – Кузнцова Л.В., д-р екон. наук, проф.;
колектив к.е.н., доценти: Арутюнян Р.Р., Жердецька Л.В., Завадська Д.В.,
Коваленко В.В., Міщенко С.В., Нянчук Н.Ю., Онищенко Ю.І., Падалко Т.М.,
Хімчук Г.О., Єріс Л.М.; викладачі: Андрєва Я.С., Гаркуша Ю.О., Звєряков
О.М., Падалко А.О., Радова Н.В., Шепель С.В.; аспіранти: Гайдуківич Д.С.,
Козак Д.А., Кузнецов А.М., Лукаревська О.М., Рудевська В.І.

Рецензенти **Вовчак О.Д.**, д-р екон. наук, проф.;

Примостка Л.О., д-р екон. наук, проф.;

Загорій Г.В., к-т екон. наук, заступник директора Одеської обласної дирекції ПАТ
«Райффайзен Банк Аваль».

Вплив глобалізації на розвиток банківської системи України / За ред. Л.В. Кузнецової. -
Одеса: Видавництво «Атлант», 2011. - 517 с.

Монографію підготовлено за результатами проведеного комплексного дослідження результатів впливу фінансової глобалізації та інтеграції на розвиток банківської системи України. У книзі висвітлено методологічні підходи щодо визначення ролі банківських установ на фінансовому ринку та впливу процесів глобалізації на фінансову стійкість банківської системи. Розглянуто сучасні підходи щодо організації процесів регулювання грошово-кредитної сфери в умовах глобалізації. Визначено суть трансфертного ціноутворення у банківській діяльності, проаналізовано основні чинники, що впливають на процеси ціноутворення у банку. Розглянуто основні напрями вдосконалення взаємовідносин банків з клієнтами. Відмінною особливістю монографії є її практичний акцент на висвітленні таких актуальних питань, як: формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи з урахуванням міжнародних вимог показників фінансової стабільності; методичні підходи щодо вдосконалення інституційних засад регулювання та нагляду; обґрунтування необхідності впровадження методики формування та використання резервів за кредитними операціями банків; рекомендації щодо підвищення дієвості механізму трансфертного ціноутворення; удосконалення клієнтської політики банків та трудової мотивації банківського персоналу в умовах подолання кризових явищ в економіці України.

Розраховано на працівників банківських та фінансових установ, науковців, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів та всіх, кого цікавлять проблеми впливу глобалізації на розвиток банківської системи України.

Рекомендовано до друку Вченою радою Одеського державного економічного університету
(протокол № 2 від 25.10.2011).

ЗМІСТ

Вступ	5
Розділ 1. Вплив процесів інтеграції та глобалізації на розвиток фінансових ринків	8
1.1. Сутність глобалізації та її вплив на діяльність суб'єктів фінансового ринку	8
1.2. Вплив глобалізації на розвиток діяльності банківських систем	25
1.3. Вплив процесів глобалізації на структурні зміни в банківській системі України	34
1.4. Роль банківських установ на фінансовому ринку в умовах розвитку процесів фінансової глобалізації	50
1.5. Розвиток процесів інтеграції у діяльності банків та страхових компаній	67
Розділ 2. Методологічні підходи щодо визначення впливу глобалізаційних процесів на фінансову стійкість банківської системи	83
2.1. Теоретико-методологічні засади забезпечення стратегічного управління фінансовою стійкістю банківської системи в умовах глобалізації	83
2.2. Вплив іноземного капіталу на фінансову стійкість банківської системи в умовах глобалізації	117
2.3. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи з урахуванням міжнародних вимог показників фінансової стабільності	132
2.4. Оцінка потенціалу вітчизняних банків в умовах впливу глобалізаційних процесів	154
Розділ 3. Регулювання грошово-кредитної сфери в умовах глобалізації	175
3.1. Сучасні проблеми функціонування та розвитку грошово-кредитної системи	175
3.2. Основні напрямки вдосконалення регулювання грошово-кредитної сфери	189
3.3. Вдосконалення інституційних засад регулювання та нагляду	196
3.4. Макропруденційне регулювання грошово-кредитної сфери	203
3.5. Особливості інфляційних процесів в Україні	211
3.6. Аналіз умов та факторів макроекономічного регулювання і нагляду	230
3.7. Антикризове управління банком в умовах фінансової нестабільності	256
Розділ 4. Теоретико-методологічні підходи щодо організації процесів регулювання діяльності банківських установ	272
4.1. Система регулювання діяльності банку: методологічні підходи та необхідність реформування	272

4.2. Розвиток процесів саморегулювання банківської системи та її основної ланки – банку.....	287
4.3. Взаємозв'язок процесів управління та самоорганізації банківських установ при формуванні структури банківської системи.....	299
4.4. Обґрунтування напрямів удосконалення механізму формування та використання резервів за кредитними операціями банків.....	313
4.5. Реструктуризація банківських установ	324
Розділ 5. Трансфертне ціноутворення в умовах нестабільної діяльності банку	341
5.1. Сутність і методологічні основи трансфертних цін та ціноутворення.....	341
5.2. Теоретико-методологічні засади трансфертної ціни та трансфертного ціноутворення в банківських установах.....	349
5.3. Концептуальні підходи до процесів формування механізму трансфертного ціноутворення в банківських установах.....	363
5.4. Методичні підходи до трансфертного ціноутворення у вітчизняних банках.....	379
5.5. Формування механізму трансфертного ціноутворення на основі базової ставки.....	395
5.6. Сучасні підходи щодо формування процентної політики банківських установ.....	405
Розділ 6. Основні напрямки вдосконалення взаємовідносин банків з клієнтами.....	421
6.1. Вплив Національного банку України на захист заощаджень населення.....	421
6.2. Впровадження принципів Базельського комітету для вдосконалення діяльності систем страхування депозитів.....	445
6.3. Необхідність удосконалення клієнтської політики банку в умовах нестабільності.....	457
6.4. Мотивація як складова активізації відносин банківського персоналу з клієнтами.....	481
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	490

ВСТУП

Глобалізація стала однією з найбільш впливових сил, що визначають подальший хід розвитку світової економіки. Сьогодні вона охоплює всі сфери товарних та фінансових ринків. Наприкінці ХХ століття з'явився термін „фінансова глобалізація”, яку варто розглядати як економічний процес, в основу якого покладено міжнародний обмін фінансовими послугами і продуктами, ресурсами, технологіями та капіталом. Фінансові посередники (банки та банківські об'єднання, фондові та валютні біржі, страхові компанії) є прискорювачами глобалізації завдяки сучасним інформаційним технологіям. Технологічні зміни визначаються центральною ланкою зростання, що передбачає створення нових знань як фактора, який дозволяє розширити можливості фінансових посередників в одержанні додаткового прибутку.

Розвиток процесів фінансової інтеграції і глобалізації, особливості сучасної фінансової кризи, відсутність підходів та методик щодо мінімізації втрат на фінансовому ринку та в матеріальній сфері змінюють уявлення про роль фінансової системи та банківської, як її складової, у розвитку світової та національних економік.

У монографії визначено основні чинники, що сприяли розвитку процесів фінансової глобалізації: глобальне прискорення світового господарства та його інтеграція за період, починаючи з 1930-х до 2007 року, зростання світового ВВП за підсумками року жодного разу не було негативним; формування «нової» економіки та посилення її потреби в капіталі; нова економіка є глобально інтегрованою, та створюється зусиллями інноваційних кластерів і характеризується використанням нових технологій, електронного бізнесу і комерції, систем телекомунікації й Інтернету; консолідація та інтеграційна взаємозалежність світового ринку капіталу: посилення взаємності національних фінансових ринків має на меті забезпечення вільного переливу капіталів, що особливо важливе для невеликих національних фінансових систем; активне проникнення іноземного капіталу на ринки, що формуються, переборює фінансовий провінціалізм і інтегрує ці ринки в глобальну систему ринків капіталу; зростання фінансових ризиків і погроз фінансових криз.

В умовах глобалізації дія ризиків багаторазово підсилюється, про що свідчить сучасна світова фінансова криза. Породженні частково і глобалізацією, кризи та спади негативно впливають на стан світового фінансового ринку капіталу. Тому лібералізація повинна супроводжуватися посиленням